

Pripovedujem o tipičnem primeru vsebine nekega gesla o enem našem zelo zgodnjem astronomu (13. stoletje). Ena in ista, to je nespremenjena vsebina z vedno istimi stavki v enakem besednem zaporedju se po raznih astronomskih knjigah, zgodovinskih pregledih in priročnikih (npr. Zgodovina Kranjske), enciklopedijah (npr. Enciklopedija Slovenije) in navsezadnje tudi na svetovnem spletu, ponavlja in vleče tako rekoč vse od Valvazorjevega časa naprej. Nobene nove raziskave o njem ni bilo narejene. Vsi prepisujejo iste stavke. V to prepisovanje sem bil nujno udeležen tudi sam, ko sem okoli leta 1985 o njem pisal geslo za Enciklopedijo Slovenije. Ampak, roko na srce, drugih podatkov takrat o njem ni bilo, jih nisem našel, čeprav sem jih zelo iskal. In zanimivo, tudi zdaj jih ni. Geslo bi bilo treba vsekakor poboljšati, posodobiti, z novimi raziskavami dopolniti. A kako? Tega ne znam povedati. Povem lahko le to resnico, če raziskav ni, podatkov tudi ni. Tako je. Še dobro, da toliko vemo o njem, kot vemo. Lahko tudi nič ne bi vedeli, navsezadnje razmišljam. Tu bom o njem na novo napisal kratko geslo, ki ne bo podobno prejšnjim, kopiranim drug od drugega. In novo geslo bo prineslo informacijo, ki smo jo do zdaj povsem spregledali, čeprav smo jo imeli ves čas pred nosom.

Janez Lezicij (Johann(es) Lezicius)

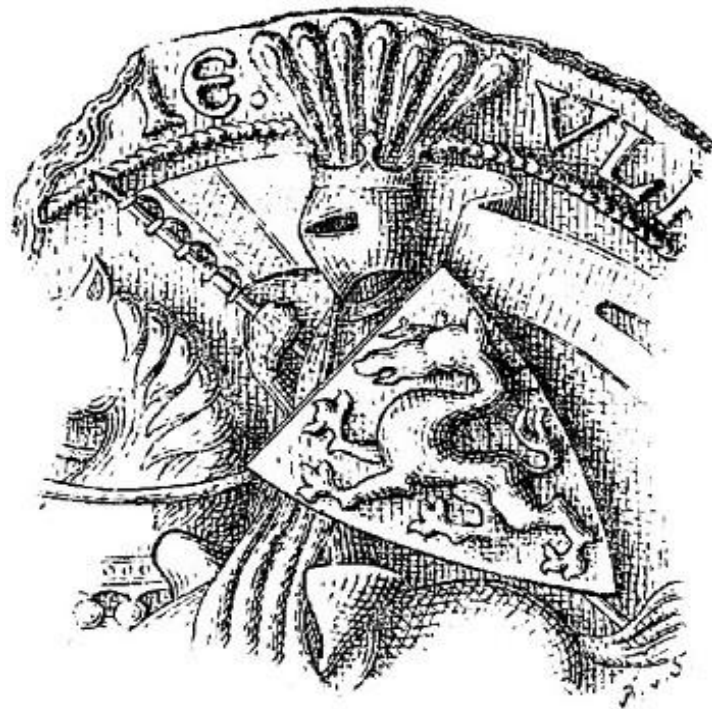
(Ljubljana, 1242 – ?, ?)

Rojen Ljubljčan in znanosti željan Kranjec se je izobraževal na severno italijanskih univerzah v Padovi, Vicenzi in Trevisu. Po vrnitvi v Ljubljano je v času vladanja koroškega in kranjskega deželnega vojvoda Ulrika III. Spanheimskega (1256-1269) deloval kot astronom in "zvezdni tolmač" (najbrž kot astrolog). Kot kranjskega znanstvenika ga je prvič navedel in opisal Valvasor v svoji *Slavi*. Napisal je, da je napovedoval prihodnost na preroški način (torej je prerokoval) in da se je uvrščal med najbolj izobražene in najodličnejše Ljubljčane tistega časa. Kje in kdaj je umrl, ni znano.

Kaj naj bi še rekli ali zapisali o njem? Mar ni dovolj podatkov za enega časovno tako zelo odmaknjenega učenjaka. Ne, ni. Da bi bilo dovolj zanimivo, bi bilo treba še kaj novega, zanimivega dodati. Kaj pa naj bi bilo tu novega, zanimivega? Zanimivost je treba videti, najti, odkriti.

Ja, tale je: Janez Lezicij je bil vendar prvi ljubljanski zvezdoslovec, zvezdoznalec – prvi omenjeni, prvi priznani ljubljanski astronom. To pa je podatek, ki nekaj velja. Do zdaj tega nismo posebej poudarjali, od zdaj dalje

bomo. Tako napisano geslo o Leziciju se zdi neprimerno bolj zanimivo kot vsa prejšnja. Mar ne?

Ulrik III. Spanheimski (? , 1220 – Čedad, 1269)
(Če ni slike Lezicija, pa "portret" slavnega vojvode, ki je takrat vladal.)

Kranj – Zlato Polje, 20. avgust 2018

Majo Prosen